

**JAARBOEK
VAN HET
EUROPEES
GENOOTSCHAP
VOOR
MUNT- EN
PENNINGKUNDE**

INHOUDSTAFEL

Verantwoordelijken van het EGMP en afdelingen van het EGMP	I
Verslag van de AV van het EGMP FV in Izegem (28/V/2022)	VI

Laurens AERNOUT	
Recyclage van kopergeld onder Leopold I en II	1
Jean-Luc DENGIS	
De denieren van Herstal van Hendrik I, hertog van Brabant	3
Jean ELSEN	
De Mesopotamische ‘wol- <i>mina</i> ’	15
Arnaud GRISPEN & Laurens AERNOUT	
Gouden medailles van de Expo 58 – Een onbekende ‘Manneken Pis’-variant (type 1A)	59
Jan MOENS	
De proefstukken op naam van Péligré (1872)	60
Rombout NIJSSEN	
Het gebruik van een zilveren gedenkpenning als betaalmiddel (1764)	66
Huguette TAYMANS	
Een plakiet met het standbeeld van Jacob van Artevelde	72
Domitilo TRISTÁN JOVER & Jan MOENS	
De muntschat van Westwoud (tweede helft 16 ^{de} eeuw)	81
LUC VAN EECKHOUDT	
Een overzicht van Augustijnse medailles	133
Johan VAN HEESCH	
Devotiepenningen en hun makers: Antwerpen, Hoboken en Adinkerke (17 ^{de} -18 ^{de} eeuw)	162
Ronald VAN UDEN	
De numismatiek van het beleg van Rijsel in 1708	184
LUC VANDAMME & Jan MOENS	
Een tot nog toe onbekende munt/proefslag van de Luxemburgse 1 frang type ‘Maaister’	214

HERSTAL – DENIEREN VAN HENDRIK I VAN BRABANT (1190-1235)

J.L. DENGIS *

Samenvatting – Twee denieren geslagen in Herstal door Hendrik I van Brabant tonen gebouwen op de keerzijde, resp. een ‘toren’ en een ‘tempel’. In dit artikel wordt aangetoond dat de ‘toren’ staat voor de administratieve en rechterlijke zetel van de heerlijkheid Herstal, en de ‘tempel’ voor de kapel van Sint-Oremus (of Sint-Lambertus). Deze kapel werd opgericht op de plaats waar zich in 716 mirakels voordeden toen de relieken van Sint-Lambertus werden overgebracht van Maastricht naar Luik; deze denier herdenkt dus de 500ste verjaardag van die mirakels.

De oorsprong van de heerlijkheid Herstal

DE STAD HERSTAL LIGT AAN DE OEVERS VAN DE MAAS; de eerste sporen van menselijke bewoning dateren van tussen 7000 en 4500 v.Chr., met de zgn. Omalische (of Rubische) beschaving. In de loop van de 7de en 6de eeuw v.Chr. vestigde de beschaving ‘van de urnenvelden’ zich op het grondgebied van Herstal. Opgravingen die in 1965 en 1966 in Pré Wigi werden uitgevoerd, brachten de aanwezigheid van een uitgestrekte necropolis aan het licht.

Tussen 450 en 50 v.Chr. koloniseerde de beschaving van La Tène de zware grond met behulp van de ploeg. Dit volk van boeren en ambachtslieden werd verslagen door de Romeinse legers van Caesar^[1].

In de Romeinse tijd telde Herstal twee *villae*, die echte *latifundiae* waren, de ene gelegen bij de beek Hoyoux en de andere in Pré Wigi (Rovillers^[2]). Geografisch gezien wordt de entiteit door twee Romeinse heirwegen ontsloten. De eerste is die welke Trier met Tongeren verbindt en de Maas oversteekt op de doorwaadbare plaats ter hoogte van het eiland Monsin^[3]; de tweede is die welke, langs de oever van de rivier, Luik met Maastricht verbindt en verdergaat tot in Nijmegen.

---

* Dit artikel verscheen eerder in het Frans in het Bulletin du Cercle numismatique du Val de Salm nr. 494, december 2021 (vertaling: Jan MOENS, m.m.v. Aimé HAECK).

[1] <https://fr.wikipedia.org/wiki/Herstal>

[2] Etymologie: *ro(mana) villa*.

[3] Vóór Herstal wordt de Maasvallei aanzienlijk breder. De stroming vertraagt, wat leidt tot alluviale afzettingen door de Maas, aangevuld met die van de Ourthe die er net in is uitgemond. In de loop der millennia werd de vallei ondiep, en van de late lente tot de vroege herfst werd het mogelijk de rivier gemakkelijk over te steken. Een andere doorwaadbare plaats bij Maastricht, in het Latijn *Traiectum ad Mosam* (doorwaadbare plaats van de Maas), was minder goed begaanbaar.

Bent u geïnteresseerd in het vervolg van dit artikel?

***Neem dan contact op met het EGMP
voor de aankoop van het Jaarboek 2022***